

ZÁKLADNÍ PROBLÉMY VELENÍ TÝLU

Velení týlu jako součást velení vojskům spočívá v cílevědomé činnosti velitelů, štábů, náčelníků týlu a štábů týlu, náčelníků druhů vojsk a služeb a ostatních orgánů velení k zabezpečení bojové pohotovosti týlu, jeho připravenosti k zabezpečování vojsk v operacích a jeho řízení při plnění stanovených úkolů.

Změny ve způsobech vedení bojové činnosti vojsk vyvolané zaváděním nových, dokonalejších zbraní a bojové techniky se bezprostředně odrážejí v organizaci materiálního a zdravotnického zabezpečení soudobých operací. Trvalý růst objemu nomenklatury i hmotnosti materiálních prostředků přísunovaných vojskům, klade zvýšené požadavky na všechny orgány zapojené do dopravně zásobovacího procesu. Možnost použití vysoce přesných zbraní nepřítel, které v poměrně krátké době mohou vyřadit celá uskupení vojsk i v podmínkách vedení bojové činnosti konvenčními prostředky, bezprostředně ovlivňuje i organizaci materiálního a zdravotnického zabezpečení operace.

V přímé návaznosti na tyto skutečnosti rostou i požadavky na zabezpečení pevného, nepřetržitého a operativního velení týlu. Úspěšné zvládnutí velení týlu v soudobých operacích především vyžaduje vysokou politickou i profesionální připravenost všech funkcionářů týlu, přesné dodržování organizovanosti a spolehlivé plnění úkolů všemi zainteresovanými na procesu velení.

Proto chci v článku poukázat na některé základní problémy velení týlu v přípravě a vedení obranné operace v počátečním období války a možné způsoby jejich řešení.

Řízení týlu v období mobilizačního a operačního rozvinování vojsk a týlu

Úspěšné splnění náročných úkolů týlového zabezpečení obranné operace v počátečním období války bude v rozhodující míře záviset na vytvoření potřebných podmínek v období mobilizačního a operačního rozvinování.

Velení týlu v tomto období musí zabezpečit především splnění těchto dvou základních úkolů:

— organizovat všestranné týlové zabezpečení vojsk uváděných do plné bojové pohotovosti a postupně vyváděných do operační sestavy,

— současně zabezpečit organizovaný a plynulý přechod týlových svazků, útvarů a zařízení [TSÚZ] z mírového na válečný stav, tzn. hladký průběh zmobilizování TSÚZ na všech stupních velení a jejich vyvedení do operační sestavy; jde o nelehký úkol, bereme-li v úvahu velké množství (několik set) různorodých mírově rámcových TSÚZ.

Specifickými stránkami, které ovlivňují splnění úkolu tohoto období, budou bezesporu způsob přechodu vojsk a týlu z mírového na válečný stav a úroveň koordinace společného úsilí orgánů velení týlu teritoria a polních vojsk.

Výběrový způsob uvádění do bojové pohotovosti, postupné (skryté) doplňování na válečné počty, možná variabilita v tomto směru budou klást zvýšené požadavky na velení, především z hlediska jeho operativnosti a skrytosti. Úspěch splnění do značné míry ovlivní připravenost odpovědných orgánů a jejich přístup k plnění funkčních povinností v oblasti bojové a mobilizační pohotovosti již v míru.

Nedocenění základních otázek bojové a mobilizační pohotovosti již v míru by v mnohem zkomplikovalo splnění úkolů tohoto období, popřípadě by se to mohlo pravděpodobně i nepříznivě odrazit v týlovém zabezpečení vojsk v operaci.

Pozornost ze strany týlových orgánů všech stupňů, velitelů a štábů TSÚZ je především třeba zaměřit na úplnost, aktuálnost a sladěnost plánů a z nich vycházejících dílčích dokumentů, které zabezpečují jejich uvedení do bojové pohotovosti a hladký průběh zmobilizování. Při realizaci nařízených opatření je nutné brát v úvahu i konkrétní podmínky každého útvaru (zařízení). Často se totiž stává, že v dokumentech jsou citována všeobecně platná ustanovení s nedostatečnou konkretizací na vlastní podmínky. Velký význam má včasná aktualizace zpracovaných dokumentů s cílem podchycení všech změn (kádrových, časových, prostorových) a jejich dovedení k vykonavatelům. K tomu je vhodné využívat především nácviků bojové pohotovosti, mobilizačních rozehrů a pravidelného styku s doplňujícími OVS. Nezapomenutelné místo pro aktualizaci má i pravidelné a důsledné provádění bojového rozdělení. Pozornosti odpovědných orgánů by neměly ujít takové otázky, jako jsou kapacity a vybavení mobilizačních pracovišť, stav a příprava objektů a opatření pro život vojsk při provádění skrytého doplnění v místech stálé dislokace, stav průjezdnosti komunikací do zájmových prostorů, podmínky pro rychlé vyskladnění zásob atd. Toto jsou jen některé dílčí postřehy z celého komplexu úkolů v oblasti uvádění vojsk a týlu do bojové a mobilizační pohotovosti. Je třeba mít neustále na paměti, že trvalá pozornost věnovaná připravenosti dokumentů, pracovišť a vykonavatelů k provedení mobilizace, odpovědný přístup k přípravě záloh, včetně předurčených do orgánů velení se vrátí v tomto z hlediska velení složitém období.

Základní podmínkou úspěšného velení týlu v období mobilizačního a operačního rozvíjení je zabezpečení nepřetržitého toku informací o stavu zmobilizování TSÚZ i stavu vývozu materiálu, včetně stupně čerpání zásob zanechaných ve stálých posádkách vojsk, která zaujala operační sestavu. Velký význam v tomto směru má spolehlivost spojovací sítě teritoria a nepřetržitá vzájemná informovanost orgánů týlu teritoria a polních vojsk. Vzhledem k poměrně značnému objemu informací postupujících v pravidelných časových intervalech, v souladu s metodikou; neocenitelnou pomocí je využívání prostředků výpočetní techniky a jiné vhodné pomů-

ky (signální tabulky) k předávání krátkých zpráv a hlášení nutných k sestavení potřebných přehledů k analýze a výchozích údajů k přijetí reálných rozhodnutí.

K velení rozvíňovaným TSÚZ do doby zaujetí jejich místa v operační sestavě bude využívána stacionární spojovací síť teritoria. Proto je vhodné zmobilizované TSÚZ rozmísťovat v blízkosti současných stacionárních objektů (skladů, základěn), kde volit prostory bojového stmelení, popřípadě prostory soustředění automobilních útvarů po naložení materiálu.

Velení týlu v průběhu vedení operace

Velení týlu v operaci zahrnuje především nepřetržité získávání, sběr, studium a analýzu údajů o situaci, včasné přijetí rozhodnutí k organizaci týlového zabezpečení vojsk a proniknutí úkolů k podřízeným, plánování zabezpečení vojsk v operaci, organizaci a udržování součinnosti mezi orgány velení, svazky, útvary a zařízeními týlu, organizaci a uskutečňování opatření týlu k zabezpečení bojeschopnosti vojsk, opatření k organizaci ochrany a obrany týlových orgánů, organizaci velení týlu, bezprostřední řízení činnosti orgánů týlu v průběhu vedení operace, organizaci a provádění kontrolní činnosti atd.

K velení týlu slouží systém velení, který tvoří orgány velení týlu, místa velení, spojovací soustava týlu a prostředky automatizace velení týlu. Systém velení týlu musí být vysoce bojeschopný a zabezpečovat možnost jak centralizovaného, tak decentralizovaného velení.

Výchozími prvky pro velení týlu jsou rozhodnutí velitele k operaci a jeho pokyny pro organizaci týlového zabezpečení. Velitel frontu má právo vydávat směrnice (rozkazy) a nařízení v otázkách týlového zabezpečení závazná pro všechna vojska vcházející do sestavy frontu. Hlavním organizátorem týlového a v týlových službách i technického zabezpečení je náčelník týlu — zástupce velitele frontu, jehož hlavním orgánem velení je štáb týlu frontu.

Pro plánování týlového zabezpečení obranné operace v počátečním období války bude charakteristická variabilita, která bude vycházet z možných způsobů zahájení války a útočné činnosti nepřítelů a z nich vyplývajících variant činnosti vlastních vojsk. Je nutné počítat i s možným upřesňováním plánu, popřípadě s jeho úplným přepracováním na základě změny zámyslu velitele, což může být způsobeno změnami ve vývoji situace a činnosti ne-

přítele oproti předpokladům, na kterých byl založen jeho v míru přijatý záměr. Ze strany orgánů velení týlu vystupuje z tohoto hlediska do popředí požadavek citlivého a uvážného rozhodování v otázkách zaujímání operační sestavy TSÚZ a vytváření uskupení týlu na směry hlavního úsilí vlastních vojsk.

Řešení otázek týlového zabezpečení frontu v první obranné operaci se neobejde bez těsné a koordinované součinnosti mezi týlem frontu a týlem teritoria. Nutnost takové součinnosti vyplývá ze styčných bodů v oblasti materiálního a zdravotnického zabezpečení, kde vzájemná informovanost je nezbytná. Všeobecně je třeba vidět, že význam součinnosti vzroste jak v rámci celého štábu frontu, tak uvnitř týlu a i s podřízenými. V této součinnosti nabývá na důležitosti organizace součinnosti uskutečňovaná náčelníkem týlu frontu. Je zapotřebí zdůraznit nutnost kvalitní přípravy všemi účastníky organizace součinnosti. V praxi to znamená pochopit záměr nadřízeného a znát stanovené úkoly a způsoby jejich plnění. Podstatou organizace součinnosti spočívá ve sladění činnosti sil a prostředků týlu ke splnění stanovených úkolů co do místa, času a způsobu jejich zabezpečení. V průběhu organizace součinnosti je třeba zaměřit pozornost na řešení hlavních úkolů týlu v pořadí (variantách) stanovených velitelem frontu. Stěžejními mohou být zabezpečení vojsk při zaujetí operační sestavy, ničení objektů prvního pořadí, zabezpečení vojsk při odrazení útoku v taktické a operační hloubce, zničení vklíněných uskupení nepřítelů, jeho výsadek a zabezpečení protiúderů, včetně zabezpečení zasazení operačních záloh v pásmu frontu.

Velmi důležité je provedení součinnosti z hlediska potřeb rozmístění prvků týlu v operační sestavě tak, aby toto odpovídalo potřebám plnění jejich odborných úkolů a zabezpečovalo jejich případné manévry. Součinnost s ostatními druhy vojsk a služeb (netýlových) bude zaměřena především k ujasnění otázek zvýšeného objemu přísunu dělostřelecké a ženijní munice a materiálu k zabezpečení úkolů vojsk v obranné operaci. V tomto směru je nutné dodržovat zásadu přísneho centralismu.

Zvláštní pozornost orgánů velení týlu v soudobých operacích je nutné věnovat především organizaci ochrany a obrany hlavních prvků a míst velení týlu.

Velký význam pro zrychlení procesu týlu v podmínkách poměrně rychle se měnící situace má využívání promyšlené a účelně zpracované formalizované dokumentace, širší zapojení prostředků automatizace

do procesu velení a v neposlední řadě zafazování všestranně připravených a zkušných příslušníků týlu do styčných orgánů týlu na VS (ZVS) frontu.

Specifika velení týlu při vedení obranných operací v POV vojsky spojeneckého složení

Jedním z nejsložitějších úkolů velení orgánů Spojeného velení je zabezpečování rozvíjení týlu na válčišti. Důvodem je decentralizace v otázkách zásobování a zabezpečení koaličních vojsk. Odpovědnost za řešení otázek týlového zabezpečení je v první řadě úkolem národních velení. Proto týlové orgány frontu, do sestavy kterých budou vcházet spojenecká vojska, mohou především v počátečním období bojové činnosti pouze sledovat a vyhodnocovat jak úkoly vytváření zásob a zásobování vojsk jsou plněny. Štáb týlu HV na válčišti bude koordinovat soustředěné úsilí týlových orgánů zainteresovaných národních velení armád států Varšavské smlouvy k zabezpečení hlavních uskupení spojeneckých vojsk v souladu s rozhodnutím HV na válčišti.

Významné místo při velení svazů koaličního složení zaujímají přesuny spojeneckých vojsk a jejich všestranné zabezpečení. Po zahájení válečné činnosti se s velkou pravděpodobností nepodaří realizovat přesuny a organizovat jejich zabezpečení v souladu se zpracovanými plány vzhledem k tomu, že vlivem činnosti nepřítelů se bude stav komunikační sítě a dopravních prostředků rychle měnit. Kromě toho mohou pro tyto plány vyplynout určité změny z upřesnění plánů prvních operací a operačního rozvíjení vojsk.

Otázky zabezpečení přesunů spojeneckých vojsk do operační sestavy koaličního frontu se bezprostředně dotýkají orgánů týlu teritoria. Půjde především o týlové zabezpečení přesunujících se vojsk s cílem vytvořit jim podmínky pro včasné splnění stanovených úkolů. Pro tento úkol je nutné zabezpečit součinnost teritoriálních orgánů s orgány týlu spojeneckých vojsk. Nejvhodnější formou bude pravděpodobně vyslání (výměna) představitelů, styčných nebo operačních skupin. V rámci provádění součinnosti je vhodné upřesnit i některé otázky, které potřebují pro svou činnost orgány velení týlu jak teritoria, tak i vlastních vojsk. Jde především o ujasnění otázek, do jaké míry (časově i prostorově) ovlivní přesun spojeneckých vojsk plánovaná opatření týlového zabezpečení vlastních vojsk, především dopravně zásobovací systém a přesuny zmobilizovaných TSÚZ do operační sestavy. Úkolem orgánů

velení týlu je včasné upřesnění úkolů TSÚZ, jejichž činnost může být přesunem spojeneckých vojsk dosti ovlivněna.

Rada problémů k usnadnění velení týlu svazu koaličního složení byla již řešena. V nejbližší době velení týlu obdrží přepracované **Zásady týlového zabezpečení vojsk Spojených ozbrojených sil států Varšavské smlouvy při vedení společných operací**, významně to přispěje sblížení (unifikace) organizačních struktur týlových útvarů a svazků na vojskovém a operačním stupni. Ve stádiu řešení je úkol zavedení jednotlivých formalizovaných dokumentů pro velení týlu při vedení společných operací.

Přesto však velení týlu při vedení společných operací vojsky spojeneckého složení má své specifické stránky, které vyžadují zvýšenou pozornost ze strany řídicích orgánů týlu frontu a teritoria.

Místo a úloha prostředků automatizace velení týlu v obraně

Pro splnění náročných úkolů v oblasti velení týlu a obranných operací POV musí do procesu velení týlu bezpodmínečně zasáhnout účinněji i automatizace velení, zejména zaměřením uživatelského programového vybavení.

Velení týlu za branné pohotovosti státu chybí především účinný nástroj pro rychlé plánování a sledování skrytého rozvinování značného počtu TSÚZ na válečný stav, především na stupních FMNO/HT a vojenského okruhu. Současný projekt číslo 26001

„BoPo TSÚZ“, využívaný orgány velení týlu, ale i jinými orgány, řeší potřeby pouze zčásti a pro absenci potřebné výpočetní techniky (minipočítač MOMI-2) je zpravidla pro příslušné orgány velení zatím nevyužitelný.

Neméně důležitou oblastí, kde by měly prostředky automatizace sehrát rozhodující úlohu, je doprava materiálu polním vojskům, evakuace materiálu atd., jakož i komplexní dopravní zabezpečení ve frontovém, týlovém pásmu i na teritoriu. Přitom nebývávala vzrůstá potřeba součinnosti příslušných orgánů velení týlu frontu a teritoria při plánování a řízení uvedených otázek. Nejpalcivější, klasickými metodami v zásadě neřešitelné, jsou především rychlá aktualizace komplexního dopravního plánu podle zámyslu frontové operace, vývoje situace bránících se vojsk i v komunikační síti na teritoriu a optimální využití dopravních prostředků pro případnou evakuaci materiálu z ohrožených důležitých zařízení a objektů.

Dosavadní zkušenosti z budování automatizovaných systémů velení týlu frontu i vševojskových armád a především výhledy na vybavení týlu frontu a teritoria novými výkonnými prostředky automatizace, pracujícími v počítačové síti, dávají reálné možnosti digitalizovat zájmovou komunikační síť a tím vytvořit základ nejen účinného automatizovaného systému komplexního řízení dopravy materiálu ve frontovém týlovém pásmu a na teritoriu státu, ale i dalších procesů nutných pro realizaci týlového zabezpečení vojsk.

Plnění úkolů všestranného týlového zabezpečení, soudobých obranných operací počátečního období války bude do značné míry ovlivněno především podmínkami zajištění bojové činnosti vojsk a použitím stále dokonalejších bojových prostředků a techniky, odrážejících se v rychlých a neočekávaných změnách situace. Tyto podmínky kladou **zvýšené požadavky na celkovou úroveň velení týlu, především na jeho stálost, odolnost, pružnost a skrytost.** To vyžaduje mimo jiné dále zkvalitňovat

připravenost řídicích týlových funkcí, zdokonalovat organizační struktury, vybavení a odolnost míst velení, spojovací soustavu a zabezpečovat další rozvoj prostředků automatizace velení v týlu. Intenzivněji hledat cesty zkrácení času pro rozhodovací proces a předávání přijatých rozhodnutí vykonavatelům. Jedině těmito cestami je možné zabezpečit splnění náročných úkolů v těchto z hlediska velení složitých podmínkách.